

138. löggjafarþing 2009–2010.
1. mál.

Álit

um 1. gr. frv. til fjárlaga fyrir árið 2010, sbr. sundurliðun 1, og áhrif skattalagabreytinga á tekjur ríkissjóðs.

Frá 1. minni hluta efnahags- og skattanefndar.

Nefndin hefur fjallað um málið og fengið á sinn fund Rafn Sigurðsson, Elínu Guðjónsdóttur, Sigurð Guðmundsson, Maríönnu Jónasdóttur og Ingibjörgu Helgu Helgadóttur frá fjármálaráðuneyti, Marínó Melsted og Björn Ragnar Björnsson frá Hagstofu Íslands, Gunnar Gunnarsson frá Seðlabanka Íslands og Björn Rúnar Guðmundsson frá efnahags- og viðskiptaráðuneyti.

Í fjárlagafrumvarpinu er gert ráð fyrir að afkoma ríkissjóðs árið 2010 verði neikvæð um 87,4 milljarða kr., heildartekjur verði 468,2 milljarðar kr. og þar af nemi skatttekjur um 422,9 milljörðum kr. Endurskoðuð áætlun ársins 2009 gerir ráð fyrir að afkoma ríkissjóðs í ár verði neikvæð um 182,3 milljarða, heildartekjur verði 407 milljarðar kr. og skatttekjur 350 milljarðar kr.

Nefndin ræddi tekjuáætlun fjárlagafrumvarpsins og þær þjóðhagsforsendur sem liggja henni til grundvallar. Fjármálaráðuneytið reiknar þar með að samdráttur á árinu 2010 verði 1,9% af landsframleiðslu. Búist er við áframhaldandi samdrætti í einkaneyslu en að utanríkisviðskipti og stóriðjuframkvæmdir vegi þar upp á móti. Er því spáð að afgangur af vöru- og þjónustuviðskiptum verði 0,8% af landsframleiðslu á árinu 2010. Þá er gert ráð fyrir að atvinnuleysi nái hápunkti og verði 10,6% af vinnuafli og að verðbólga fari lækkandi og verði 5% að meðaltali. Óvissu hefur gætt um peningamál, fjárhagsstöðu heimila og fyrirtækja, endurreisn bankakerfisins, stóriðjuframkvæmdir og skuldbindingar við önnur ríki.

Undirstrikað var á fundum nefndarinnar að lágt gengi hefði framkallað aðlögun í hagkerfinu til hagsbóta fyrir útflutningsgreinar og aukid eftirspurn eftir innlendri framleiðslu á kostnað erlendra. Samfara lækkun gengisins hefði einkaneysla og fjárfesting dregist saman vegna hækkandi verðlags, rýrnunar eignaverðs og mikillar skuldabyrði. Þá hefðu stóriðjuframkvæmdir tafist. Kaupmáttur ráðstöðfunartekna hefði ekki rýrnað eins mikið á þessu ári og spár hefðu gert ráð fyrir. Einnig hefði atvinnuleysi verið minna en búist var við.

Fram kom á fundum nefndarinnar að spár fjármálaráðuneytisins væru að mestu samhljóða mati Seðlabanka Íslands og Alþjóðagjaldeyrissjóðsins og ber þessum aðilum saman um að landsframleiðsla hafi dregist minna saman en áætlanir gerðu ráð fyrir og að efnahagsbatinn verði aðeins hraðari.

Í þjóðhagsspá fjármálaráðuneytisins kemur fram að mikillar óvissu hafi gætt um skuldstöðu þjóðarbúsins og hins opinbera en um það hefur efnahags- og skattanefnd fjallað sérstaklega í tengslum við Icesave-málið (76. mál). Eitt þriggja meginmarkmiða efnahagsáætlunar stjórnvalda og Alþjóðagjaldeyrissjóðsins er að koma á jöfnuði í ríkisfjármálum.

Í fjárlagafrumvarpinu kemur fram að tekjuáætlun fyrir árið 2010 sé byggð á áætlun um tekjur ársins 2009, þjóðhagsspá fyrir árið 2010 og áætlun fjármálaráðherra um jöfnuð í ríkisfjármálum 2009–2013. Sérstakar tekjuöflunaraðgerðir setja mark sitt á fjárlagafrum-

varpið og koma þær fram í frumvörpum sem nú eru til umfjöllunar í efnahags- og skattanevnd, sbr. mál nr. 239 (ráðstafanir í skattamálum), 256 (tekjuöflun ríkisins) og 257 (umhverfis- og auðlindaskattur). Þessum frumvörpum fylgir umsögn fjárlagaskrifstofu fjármálaráðuneytis.

Nefndin fékk kynningu á uppfærðri þjóðhagsspá fjármálaráðuneytis 2009 og 2010. Þar er m.a. gert ráð fyrir minni samdrætti í einkaneyslu, þ.e. 4,3% í stað 6,1%, og minni aukningu í fjárfestingu, þ.e. 4,8% í stað 10,2%. Visað var til þess að umfang tekjuskatts einstaklinga væri minna en í upphaflegri spá og að búast mætti við minni stóriðjuframkvæmdum.

Nefndin ræddi áhrif skattabreytinga á tekjuöflun ríkissjóðs. Var vísað til bls. 197 í fjárlagafrumvarpinu og greint frá mögulegum frávikum frá fyrirhuguðum tekjuöflunaráformum. Fram kom að heildartekjur væru nú áætlaðar um 9,5 milljörðum kr. minni en gert var ráð fyrir í fjárlagafrumvarpinu og þar af drægjust heildarskatttekjur saman um 11,5 milljarða kr. Þar réði mestu að tekjur af tekjuskatti einstaklinga og umhverfis- og auðlindagjaldi væru áætlaðar mun minni en gert hafi verið ráð fyrir, um 20 milljarðar kr. í fyrra tilvikinu en rúmlega 10 milljarðar kr. í hinu síðara. Þá væru viðbótartekjur ríkissjóðs vegna breytinga á virðisaukaskatti taldar rúmlega 2 milljörðum kr. minni en í fjárlagafrumvarpinu. Á móti vægi fyrirhuguð hækkun atvinnutryggingagjalds, um 12 milljarðar kr., og upptaka auðlegðarskatts, um 3,5 milljarðar kr., auk þess sem gert væri ráð fyrir hækkun á aukatekjum ríkissjóðs um 1,5 milljarða kr. og viðbótarheimild til útgreiðslu séreignarsparnaðar sem næmi um 5 milljörðum kr. Loks væri gert ráð fyrir 1,2 milljarða tekjuskatti vegna fyrirframgreiðslu stóriðju-fyrirtækja.

Það er álit 1. minni hluta að þær breytingar sem gerðar eru á tekjuhlíð fjárlaga frá framlögðu frumvarpi horfi til betri vegar. 1. minni hluti fagnar því að unnt hafi verið að draga verulega úr þörf fyrir hækkunir á tekjuskatti einstaklinga vegna þess að horfur í efnahagsmálum eru betri en þegar frumvarpið var lagt fram. Nokkrar breytingar hafa orðið á þjóðhagsforsendum síðan frumvarpið var lagt fram í október. Fjárfesting mun ekki aukast jafn mikið og spáð var og samdráttur í samneyslu er áætlaður meiri, en á hinn bóginn er áætlað atvinnuleysi minna og reiknað er með að samdráttur í einkaneyslu verði ekki jafn mikill. Vissulega er óvissa um einstaka þætti eins og t.d. verðteygni áhrifa í neyslusköttum en samhljómur ólíkra aðila um þjóðhagsforsendur styrkir það mat 1. minni hluta að líkur séu á að tekjuspáin fái staðist. Í ljósi þeirrar óvissu sem uppi er geta forsendur breyst og gefið tilefni til frekari umfjöllunar efnahags- og skattanevndar milli annarar og þriðju umræðu.

Alþingi 11. desember 2009.

Helgi Hjörvar, form.,
Anna Pála Sverrisdóttir,
Ögmundur Jónasson.